

Miesięcznik Ubezpieczeniowy

ISSN 1732-2413 • WSZYSTKO, CO TRZEBA WIEDZIEĆ O RYNKU UBEZPIECZEŃ • TOM 19 | NUMER 2 | LUTY 2022 • 4 LUTEGO 2022

© pict rider/stock.adobe.com

W N U M E R Z E :

Gospodarka:

perspektywy, prognozy, zagrożenia, wsparcie, eksport

Ergo Hestia o modelu wewnętrznym/Przegląd orzecznictwa z 2021 r./Polski Ład

BARTOSZ TOKARSKI
zastępca dyrektora Biura Ubezpieczeń Klientów
Strategiczných, Lider Praktyki Finansowej EIB.

Czarny łabędź już tu był

Rozwiązania, które przygotowywano i planowano wdrażać przez dziesięciolecia, okazały się konieczne do zrealizowania tu i teraz. – **BARTOSZ TOKARSKI**

Na przełomie 2019 i 2020 roku oczy całego świata skierowane były na Chiny. W Wuhan rozpoczęła się pandemia, która dotknęła niemal każdego obszaru naszego życia. Koronawirus opanował przestrzeń publiczną, wpływając na globalną gospodarkę. Stał się katalizatorem rewolucyjnych zmian, które w wielu sferach od lat były wprowadzane ewolucyjnie. W mojej opinii główne z nich to transformacja: cyfrowa, energetyczna oraz ochrona klimatu.

TRANSFORMACJA CYFROWA

Dziś po dwóch latach funkcjonowania w pandemicznej rzeczywistości, dostosowaliśmy się do wyzwań, jakie przyniosła ze sobą zmiana. Jedną z nich jest bezsprzecznie zdolność do pracy zdalnej. Wykreowała ona potrzebę korzystania z szeregu narzędzi informatycznych, pozwalających na prowadzenie spraw oraz spotkań w wirtualnej rzeczywistości. W tym obszarze jako rynek ubezpieczeniowy świetnie sobie poradziliśmy. W zdecydowanie większym stopniu wykorzystaliśmy posiadane już przez nas zasoby oraz odkryliśmy nowe narzędzia. Niezliczone wideokonferencje i webinary wypełniły nasze kalendarze. Z czasem coraz lepiej nimi zarządzaliśmy, a uczucie FOMO (z ang. *Fear of missing out* – za Wikipedia: strach przed pominięciem jest uczuciem obawy, że ktoś nie wie, albo traci informacje, wydarzenia, doświadczenia), które poznaliśmy w I fazie pandemii, przestało nam już towarzyszyć. Niecodzienne doświadczenie w rezultacie nas wzmocniło.

W relacji z klientami transformacja cyfrowa przebiegała od elektronicznego obiegu dokumentacji i podpisu elektronicznego, poprzez możliwości audytów inżynierskich online, oglądzin po szkodzie do jeszcze bardziej skomplikowanych procesów. Zaczęto np. wykorzystywać nowinki technologiczne, w celu monitorowania czujnikami krytycznych procesów produkcyjnych w fabrykach oraz wiele innych ciekawych rozwiązań.

Cyfryzacja procesów daje korzyści finansowe oraz organizacyjne, dlatego firmy inwestują i budują rozwiązania online. Mają one wspierać ich działalność oraz kreować przewagę konkurencyjną na rynku. Cyfryzacja jest naturalną drogą do zwiększania skali prowadzonego biznesu.

Podobne doświadczenia mamy w EIB. Budowaliśmy i doskonaliliśmy nasze środowisko elektronicznego zarządzania obszarem ubezpieczeń, które oferujemy klientom – EIB IMS®. W ciągu ostatnich 2 lat okazało się ono świetnym narzędziem odpowiadającym na potrzeby pracy zdalnej. Pozwoliło na niezakłócone funkcjonowanie organizacji w zakresie zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym oraz procesami likwidacji szkód. Środowisko to zawiera kompleksowe narzędzia do zarządzania programem ubezpieczenia, w tym benefitami pracowniczymi. Posiada rozwiązania na smartfony wspierające zarządzanie flotą pojazdów, platformę obsługi posiadanych linii gwarancji ubezpieczeniowych, a także dedykowany branży budowlanej moduł, który porządkuje prowadzone inwestycje w zakresie kontroli obowiązków administracyjnych. Za pomocą czytelnego panelu zweryfikujemy: wpływające terminy zawartych ubezpieczeń, harmonogramy rozliczeń, statusy szkód wraz z możliwością ich zgłoszenia. Ustalimy również spełnienie obowiązków stawianych podwykonawcom. Tych procesów nie da się efektywnie prowadzić bez zaprezentowanych narzędzi informatycznych, a w związku z powyższym opasłe segregatory i rozbudowane tabelki Excel odchodzą do lamusa.

Przeniesienie życia do sieci niesie jednak za sobą szereg zagrożeń dla funkcjonowania firm. Tegoroczna edycja raportu przygotowywanego przez Allianz Global Corporate & Speciality „Allianz Risk Barometer” to potwierdza. W ramach ankiety, w której wzięło udział 2650 ekspertów z 89 krajów reprezentujących 22 sektory przemysłu, numerem jeden jako ryzyko dla prowadzenia biznesu są incydenty cybernetyczne (odpowiedzi udzieliło 44% respondentów). Tabela obok przedstawia kluczowe obawy przedsiębiorstw na 2022 rok. Można z niej również odczytać zmianę nastawienia w poszczególnych kategoriach na przestrzeni ostatnich lat. Wydaje się, że ryzyka „cyber” jako czołowe pozostaną już na długo. Podobnie jak ryzyka katastrof naturalnych, których waga istotnie rośnie i można łączyć je z kategorią „zmiany klimatyczne”. Ściśle są one związane z zauważalnym już gołym okiem destrukcyjnym wpływem człowieka na środowisko, które bez diametralnej zmiany podejścia według badaczy spowoduje katastrofę.

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA I OCHRONA KLIMATU

Rządy największych gospodarek jako lekarstwo na wyjście z kryzysu postpandemicznego zaplanowały wpompowanie gigantycznych środków na ich odbudowę, aby uzyskać efekt w postaci odbicia wzrostu PKB w kształcie litery V. W ramach Unii Europejskiej dla budżetu na lata 2021-2027 zaplanowano 2 018,3 mld euro, w tym 806,9 mld euro w ramach projektu NextGenerationEU, który ma zapewnić natychmiastowy zastrzyk gotówki gospodarkom w celu ich dynamicznej odbudowy.

Polska na swoją część w kwocie 770 mld zł jeszcze „czeka”, niemniej jednak zakładam, że prędzej czy później trafi ona do naszego finansowego krwioobrotu. Z ogólnej puli środków budżetowych na lata 2021-2027, 20% ma trafić na cyfryzację, a 37% na inwestycje związane ze środowiskiem oraz ochroną zdrowia.

Projekt Rady Europejskiej „Fit for 55” to działania, które mają doprowadzić do redukcji gazów cieplarnianych o co najmniej 55% do 2030 r. w porównaniu z 1990 r. Realizacja tego celu niesie za sobą planowane inwestycje rzędu 500 mld euro rocznie, czyli w okresie 10 lat – 5 bln euro. Te działania według Polskiego Instytutu Ekonomicznego zrealizują dwa cele: przyspieszenie

Kluczowe obawy przedsiębiorstw na 2022 r.	
Pozycja z raportu 2022 r.	Pozycja z raportów z lat 2021 z 2020 (% odpowiedzi)
1. Incydenty cybernetyczne – w tym przestępstwa cybernetyczne, awarie oraz przestoje IT, naruszenia danych, grzywny i kary (44% odpowiedzi)	↑ 2021: 3 (40%) 2020: 1 (39%)
2. Zakłócenia działalności – w tym zakłócenia w łańcuchach dostaw (42% odpowiedzi)	↓ 2021: 1 (41%) 2020: 2 (37%)
3. Katastrofy naturalne – powódzie, trzęsienia ziemi (25% odpowiedzi)	↑ 2021: 6 (17%) 2020: 4 (21%)
4. Wybuch pandemii – w tym kwestie zdrowia i siły roboczej, ograniczenia w przemieszczaniu się (22% odpowiedzi)	↓ 2021: 2 (40%) 2020: 17 (3%)
5. Zmiany regulacyjne – w tym wojny handlowe, sankcje gospodarcze, protekcyjizm, brexit, dezintegracja strefy euro (19% odpowiedzi)	↔ 2021: 5 (19%) 2020: 3 (27%)
6. Zmiany klimatyczne – w tym fizyczne, operacyjne, finansowe i reputacyjne ryzyka wynikające z globalnego ocieplenia (17% odpowiedzi)	↑ 2021: 9 (3%) 2020: 7 (17%)
7. Pożary, eksplozje (17% odpowiedzi)	↔ 2021: 7 (16%) 2020: 6 (20%)
8. Zmiany rynkowe – w tym niestabilność, nasilenie konkurencji, fuzje i przejęcia, stagnacja rynku, fluktuacja rynku (15% odpowiedzi)	↓ 2021: 4 (13%) 2020: 5 (21%)
9. Niedobór wykwalifikowanych pracowników (13% odpowiedzi)	↑ 2021: 13 (8%) 2020: 12 (9%)
10. Zmiany makroekonomiczne – w tym polityka monetarna, wzrost cen towarów, deflacja, inflacja (11% odpowiedzi).	↓ 2021: 8 (13%) 2020: 10 (11%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Allianz Risk Barometer 2022 oraz Allianz Risk Barometer 2021.

transformacji w kierunku neutralności klimatycznej oraz odbudowę gospodarek po kryzysie Covid-19. Ścieżka zejścia z emisją CO₂ jest potężnym wyzwaniem, zwłaszcza że jej realizacja w Polsce nie ma powszechnego poparcia politycznego. Jeśli chcemy dążyć do tego celu, potrzebujemy szybko wprowadzonych mechanizmów prawnych wspierających odnawialne źródła energii oraz wykorzystanie potencjału „zielonych gazów”, tj. wodoru i biometanu.

Działania rynku ubezpieczeniowego dynamicznie dostosowują się do potrzeb i wyzwań wynikających ze zmian klimatu. Warto zauważyć, że może on współkreować zmiany oraz wspierać je poprzez ukierunkowanie preferencji w zakresie dostępności ochrony ubezpieczeniowej.

Trwająca od 2017 r. koalicja antywęglowa wśród największych reasekuratorów i ubezpieczycieli jest tego najlepszym przykładem. Porozumienie ponad podziałami powoduje szybkie wycofywanie się z rynku biznesów pozostawających ślad węglowy. Przystąpili do niej najwięksi globalni gracze: Allianz, Axa, Aviva, Zurich, Swiss Re i szereg innych. Jak brzmi jedno z haseł koalicji? „Naszym najlepszym ubezpieczeniem jest trzymanie węgla w ziemi” („Our best insurance is to keep coal in the ground”).

Zgodnie z nowym rozporządzeniem w ramach dyrektywy Solvency II, pośrednicy ubezpieczeniowi i zakłady ubezpieczeń, powinni uwzględniać czynniki zrównoważonego rozwoju. Są to zdecydowane działania mające zapewnić związanie przepływów finansowych z dążeniem do niskiego poziomu emisji gazów cieplarnianych i rozwoju odpornego na zmiany klimatu. Warto zauważyć, że dokument ten wchodzi w życie już 2 sierpnia 2022 r. i będzie bezpośrednio stosowany we wszystkich państwach członkowskich. Działania mają zmienić gospodarkę na bardziej zrównoważoną i zasobooszczędną o obiegu zamkniętym zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju.

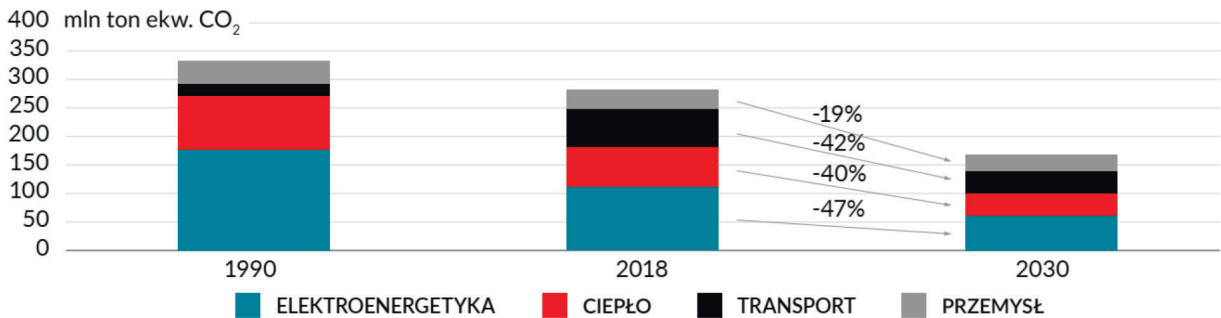
W mojej opinii rynkowi ubezpieczeniowemu jak żadnemu innemu powinno zależeć na zahamowaniu zmian klimatycznych. To przecież one powodują coraz to większe katastrofy naturalne, które generują potężne wypłaty odszkodowań. Dawniejsze zdarzenia losowe, stają się zdarzeniami pewnymi i częstymi.

Według badaczy klimatu emisje gazów cieplarnianych, z których najbardziej popularnym jest dwutlenek węgla, od początku ery przemysłowej są główną przyczyną wzrostu temperatury w atmosferze i oceanach. W latach 2011-2020 średnia temperatura Ziemi była o 1,09 stopnia Celsjusza wyższa od tej z lat 1850-1900. Temperatura lądów wzrosła o 1,59 stopnia, a oceanu o 0,88 stopnia (IPCC, Climate Change 2021, dostęp 10 stycznia 2022 r.). Wyższe temperatury podwyższają prawdopodobieństwo ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak burze, fale upałów, huragany i pożary. Niniejsze zmiany prezentuje wykres nr 2.

Na wykresie nr 3 przedstawiam publikację Swiss Re, dotyczącą wartości ubezpieczonych szkód. Wysoka korelacja niniejszych wykresów widoczna jest gołym okiem.

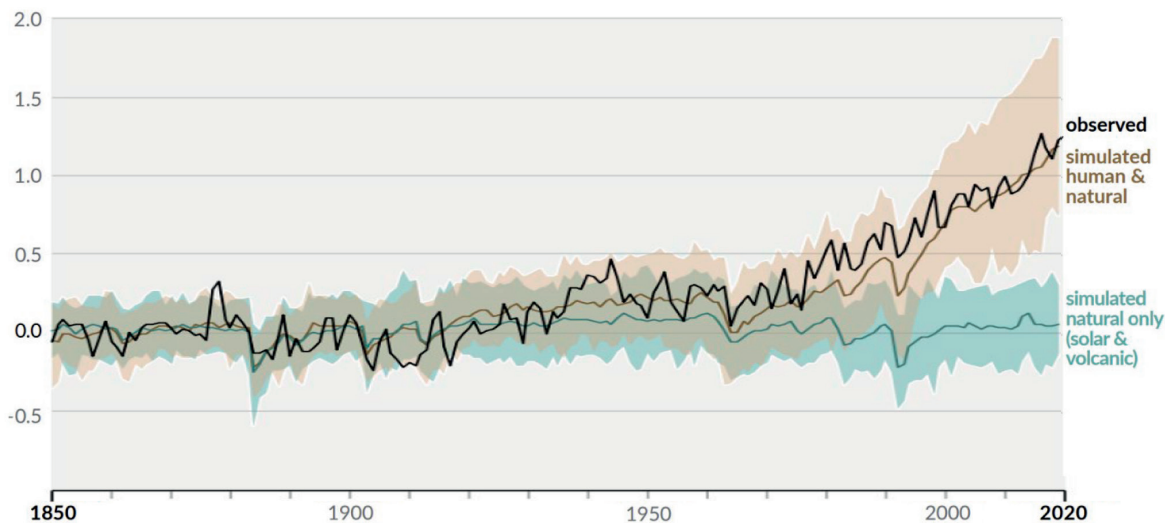
Większa świadomość problemu zmian klimatycznych powoduje, że powszechnym trendem w ramach strategii zrównoważonego rozwoju wśród korporacji staje się deklaracja

Wykres 1. Ścieżka prowadząca do realizacji celu pośredniego przez Polskę w 2030 r. przy zastosowaniu projektów flagowych

Źródło: Opracowanie Forum Energii, „Gotowi na 55%. Przewodnik po finansowaniu transformacji” Gotowi na 55%”.
Autorzy: dr Sonia Buchholtz – Forum Energii, Paweł Wróbel – Gate Brussels”.

Wykres 2. Obserwowana zmiana globalnej temperatury powierzchni, obserwacje skutków działalności człowieka i naturalnych oraz symulacja czynników wyłącznie naturalnych w latach 1850–2020

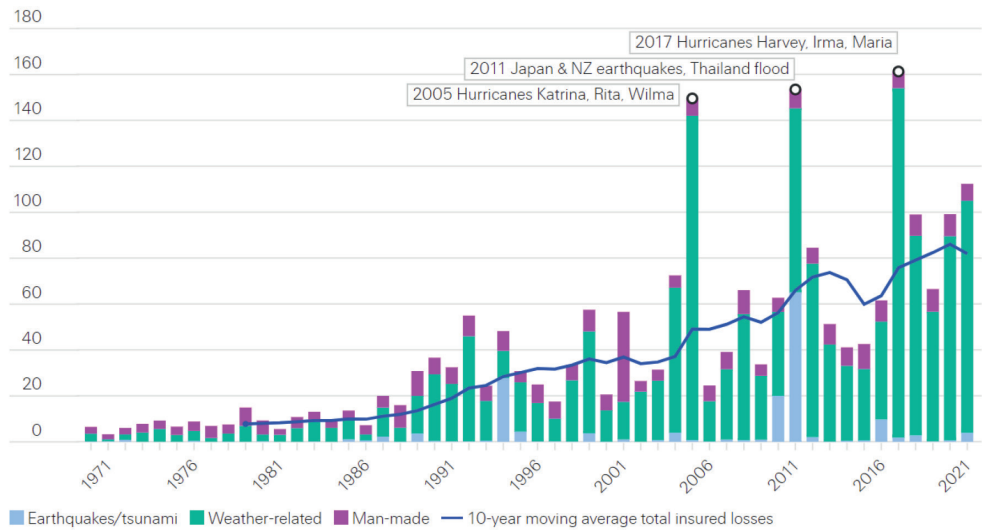

Źródło: IPCC, Climate Change 2021.

neutralności klimatycznej. Większą uwagę do tego zagadnienia przywiązują również inwestorzy, którzy swoimi wyborami decydują o kierunku zmian. Dużą popularność zyskują „zielone fundusze inwestycyjne”, które wykluczają z inwestowania firmy ze słabym wskaźnikiem oceny pozafinansowej ESG (z ang. *environmental, social and corporate governance*, tłumaczenie na polski: E – Środowisko, S – Społeczna odpowiedzialność i G – Ład). Ten trend powoduje, że częściej mówi się o zastąpieniu uniwersalnego wskaźnika wzrostu PKB do oceny stanu gospodarki, innym, który będzie uwzględniał aspekty ekologiczne.

Osiągnięcie neutralności klimatycznej staje się cywilizacyjnym celem. Jeśli go zaprzepaścimy, będzie to miało katastrofalne skutki. Oczywiście przedstawiona koncepcja niesie za sobą potężne koszty, o których w czasach galopującej inflacji i potencjalnego zubożenia energetycznego trudno jest mówić. W mojej opinii droga na skróty polegająca na brnięciu w kierunku katastrofy klimatycznej nie może być jednak w dzisiejszym świecie zaakceptowana. Mówiąc wprost – nie stać nas na to, aby nie ponieść kosztu ochrony klimatu. Jestem przekonany, że wstrząs wywołany Covid-19, który był równie niespodziewany jak czarny łabędź oraz trwająca w jego następstwie transformacja wzmocni nas przed kolejnymi wyzwaniami cywilizacyjnymi. □

Wykres 3. Ubezpieczone szkody w latach 1971 – 2021, kwoty wyrażone w mld USD (w cenach z 2021)

Źródło: Swiss Re, Global insured catastrophe losses rise to USD 112 billion in 2021, the fourth highest on record, Swiss Re Institute estimates.